

dinsdag 30 november 2021

**Een filosofisch gesprek met
Hannah Arendt**

**door prof.dr. Laurens ten Kate,
filosoof en theoloog**

De joods-Amerikaanse filosofe Hannah Arendt (1906-1975) is enorm in de aandacht, omdat zij een heel andere visie op de samenleving en de politiek heeft ontworpen dan die van het neoliberale denken dat thans zo dominant is. Het neoliberalisme is niet alleen een economisch systeem, maar gaat uit van een diep geworteld modern mensbeeld, dat in de 'culturele genen' van ons allemaal zit. Dat mensbeeld werd al verwoord door de filosofen van de Verlichting, zoals Hobbes, Locke en Rousseau, maar wordt pas echt omarmd door het humanisme dat zich in de 19de eeuw gaat organiseren, vaak tegenover de kerken.

Laurens ten Kate leidt u in Arendt's werk in en laat zien hoe zij een nieuw begrip van vrijheid formuleert dat haaks staat op de vrije markt. We zullen nadenken en discussiëren over Arendt's uitnodiging aan ons om anders in de wereld te staan.

Werkgroep Filosofisch Café Hoozeveen

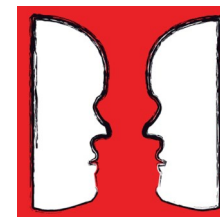
De werkgroep Filosofisch Café Hoozeveen bestaat momenteel uit de volgende personen:

- **Alex van der Haar;**
- **Hans Haasjes;**
- **Jan Hendriks;**
- **Ernst Kuntz;**
- **Klaas Reenders;**
- **Anneke Tiessens.**

Bereikbaarheid

De werkgroep is te bereiken via:

- **info@filosofischcafehoogeveen.nl** (email);
- **www.filosofischcafehoogeveen.nl** (website);
- **0528-27 28 99** (telefoon).

Filosofisch Café Hoozeveen

PROGRAMMA NAJAAR 2021

Vol goede hoop dat we in het najaar van 2021 weer gewoon onze lezingen kunnen organiseren, bieden wij u hierbij ons najaarsprogramma aan. Afhankelijk van de regels die de Bibliotheek van Hoozeveen hanteert op het moment van onze lezingen, zullen we kiezen voor een lezing met volledig publiek of voor een hybride vorm. Bij die laatste vorm kan een beperkt aantal mensen in de zaal van de Bibliotheek meedoen en de overige belangstellenden via een Youtube-livestream.

U bent van harte uitgenodigd om weer elke laatste dinsdag van de maand uw geest te scherpen tijdens inleidingen over interessante filosofische onderwerpen, waarbij er gelegenheid is van gedachten te wisselen.

Plaats: Bibliotheek Hoozeveen (Willemskade 27)

Tijd: inloop: 19:00-19:30 uur; aanvang: 19:30 uur

Entrée: € 8,00 (inclusief koffie/thee)

Meer informatie vindt u op

www.filosofischcafehoogeveen.nl en kunt u per

email aanvragen via

info@filosofischcafehoogeveen.nl.

dinsdag 28 september 2021

De vrijheid van meningsuiting: Spinoza versus Mill

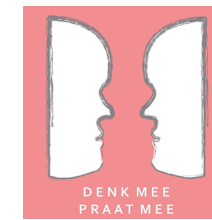
door **dr. Yoram Stein**, filosoof en
publicist

John Stuart Mills *On Liberty* (1859) wordt beschouwd als een van de belangrijkste werken, zo niet het belangrijkste werk over de vrijheid van meningsuiting. Echter, Spinoza's *Tractatus Theologico-Politicus* (TTP, 1670) verdedigde 189 jaar eerder, zoals haar ondertitel aangeeft, reeds de libertas philosophandi, de vrijheid om te filosoferen. De TTP wordt dan ook wel gezien als een van de vroegste systematische filosofische verdedigingen van de vrijheid van meningsuiting, en daarmee als een belangrijke voorloper op het liberalisme van Mill. In deze lezing wil Yoram Stein echter beargumenteren dat er belangrijke verschillen zijn tussen de verdediging van de vrijheid van meningsuiting van Mill en de verdediging van de vrijheid om te filosoferen van Spinoza. Ten eerste, is er een verschil tussen wat beide filosofen onder "vrijheid" verstaan. Bij Spinoza heeft vrijheid uiteindelijk te maken met het vermogen om ons door de rede te laten regeren. Bij Mill is vrijheid simpelweg om nergens toe gedwongen te worden. De 20ste eeuwse filosoof Isaiah Berlin heeft de vrijheid van Spinoza, datgene doen wat redelijk is, "positieve vrijheid"

genoemd, en de vrijheid om niet gedwongen te worden "negatieve vrijheid". Ten tweede is de vrijheid om te filosoferen niet hetzelfde als de vrijheid van meningsuiting. De vrijheid om te filosoferen is de vrijheid om op redelijke wijze, gebruikmakend van argumenten, met elkaar van gedachten te wisselen. Volgens Spinoza hebben mensen niet de vrijheid om anderen uit te schelden en te beledigen en hebben mensen al zeker niet het recht om de regering van allerlei slechte daden te betichten. De vrijheid van meningsuiting bij Mill daarentegen wordt slechts begrensd door het schadebeginsel: oproepen tot geweld gaat te ver, maar voor het overige mag alles gezegd worden. Een derde en laatste verschil betreft de manier waarop beide denkers de vrijheid van denken en spreken proberen te verdedigen. Mill is een fallibilist die gelooft in de feilbaarheid van al onze overtuigingen. Omdat niemand ooit zeker weet dat hij de waarheid in pacht heeft, moet een ieder altijd open staan voor kritiek. Spinoza is echter iemand die meent dat er zekere en onbetwifelbare kennis verkregen kan worden. Zijn verdediging van de vrijheid om te filosoferen vindt dan ook hoofdzakelijk plaats op zeer pragmatische gronden. Hoe Spinoza precies komt tot de conclusie - in de woorden van de titel van hoofdstuk 20 van de TTP - 'dat in een vrije republiek het eenieder toegestaan moet worden om te denken wat hij wil en te zeggen wat hij denkt', en wat hij precies met deze zinsnede bedoeld heeft, zal Yoram Stein tijdens deze gelegenheid uiteenzetten.

dinsdag 26 oktober 2021

Neurobiologie, Oosterse filosofie en ethiek

door **dr. Jan Flameling**, filosoof

In deze lezing maakt u kennis met de opvattingen van de neurobioloog Antonio Damasio, de boeddhistische leraar Thich Nhat Hanh en de ethicus Emanuel Levinas. Deze denkers hebben met elkaar gemeen dat zij ethiek opvatten als een houding (ethos). Wat betekent dat en hoe kun je die houding je eigen maken?

Gaandeweg wordt duidelijk dat de Oosters-filosofische oefenpraktijk ons in staat stelt onze hersencapaciteit te trainen om te leren luisteren naar "het gelaat van de Ander".